

CIJENA lista: U pretplati za čitavu god. K 36.—, za polugodište K 18.—, tromjesečno K 9.—, mjesečno K 3-60, u maloprodaji 12 fil. pojedini broj. GLASI primaju se u upravi lista trg Cusioza 1

HRVATSKI LIST

izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

HRVATSKI LIST* izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli trg. Cusioza 1. Uredništvo: Štanska ulica br. 24. — Odgovorni urednik JOSIP MAIN u Puli. — Rukopisi se ne vraćaju, Ček. rač. aus. post. št. 26.795.

Godina IV.

U Puli, nedjelja 24. veljače 1918.

Broj 947.

RATNI IZVJEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 23. (D. u.) Službeno se javlja: Nikakvih osobitih događaja. Njemačke su čete zaposjele Dubno. — Poglavica generalnog stožera.

Njemački.

Berlin, 23. (D. u.) Veliki glavni stan javlja: Istočno bojište: Na istoku prodiru naše čete dalje. U Livonskoj bje zaposjednut Walk. U Ukrajini su naše čete, koje napreduju južno od Lucka, stigle u Dubno. U ostalom idu operacije svojim putem. Broj se je dopremljenih zarobljenika povisio na 2 generala, 12 pukovnika, 432 časnika i 8770 momaka. S ostalih fronta ništa nova. — Ladendorff.

Austrijska zastupnička kuća.

Beč, 23. (D. u.) U današnjoj je sjednici proračunskog odbora izjavio ministar-predsjednik vitez pl. Seidler kod višecanja o proračunskom provizoriju, da ne može propustiti ove rasprave, a da ne umoli odbora, da odobri proračunski provizorij. Ministar-predsjednik veli, da se proračun ne smije uskratiti nihi vladi, koja je nepoćudna parlamentu, tako to prešno iziskuju interesi države; osobito u tako teško i užasno doba, u kakovo sad živimo, mora se interesima države potpuno udovoljiti. Dužnost je vlade, e uznastoji oko toga, da se državi odobri ono, što treba. U savezu s tim hoće da uputi na premnoge one zadake, koje imade vlada obzirom na beskonačno zamršeno prehrambeno pitanje. Vlada je drage volje preuzela na sebe tu dužnost, jer se radi o tom, da se ublaže patnje, kojima je izloženo pučanstvo u ratno ovo vrijeme. Najširi su slojevi pučanstva, o kojima se poglavito radi, tu skrb potpuno zaslužili, jer na ono, što je pučanstvo učinilo bilo u tom ratu, ne smije da se zaboravi. Ministar-predsjednik upućuje na skrb za bjegunce, na pitanje doprinosa za održavanje itd. Osobito živahno izražena želja ide za tim, da se carska naredba o proširenju pučko-ustaške službe nadoknadi zakonom. Uz odobrenje vlade pružen bje obrambenom odboru četirinedjeljni rok, da podastre izvještaj, te ima pouzdane nade, e će kroz to vrijeme poći za rukom, da se nadije udovoljiv izlazi. Vlada je izradila i osnovu zakona o civilnoj službovnoj dužnosti, koja će po svojoj prilici biti predložena kući oko 20. ožujka. Odobri li odbor proračunski provizorij, to u tom ne bi ležao nikakav izraz povjerenja. I ona vlada, kojoj se mnogo toga prigovara, smije ipak zamoliti za to, da u tako teško vrijeme primi država ono, što tako nužno treba za život. Ministar je prizvao na odbor, da odobri proračunski provizorij.

Iz ugarske zastupničke kuće.

Budimpešta, 23. (D. u.) Ministar trgovine Szterenyi raspravlja opširno o gospodarskom približenju Njemačkoj, te veli, da je isto sa gospodarskog i političkog stanovišta u interesu Ugarske, a i Njemačke. Nakon toga bje u općenitosti i u pojednostima prihvaćen proračunski provizorij kao i osnova o produljenju ugarsko-hrvatske financijske nagodbe.

Mirovne rasprave s Rumunjskom.

Berlin, 23. (D. u.) Rasprave s Rumunjskom, koje bi se sad imale nastaviti u Bukareštu, vodjene su bile do jučer u Buftei. Čisto vojničke su se rasprave glede obnove primirja vodile u Focsani. Iza dolaska je novog rumunjskog ministra na rasprave došlo do preseljenja u Buftei.

Iz talijanske komore.

Zürich, 22. (D. u.) I jučer je u talijanskoj zastupničkoj komori došlo opet do žestokih prizora. Više se je zastupnika pod raznim stanovištima izjavilo glede izjave vlade, a jedan je od njih zauzeo stanovište protiv navodnom kriemčarenju pamuka i svile iz Italije — bilo izravnim bilo neizravnim putem — u područje središnjih vlasti. Nakon toga je prihvatio riječ republikanac Colianni i izjavio, da talijanska država treba u svrhu obrane reakcionarno držanje vlade. Sudovi da su odviše popustljivi proti mirovnoj propagandi. S Italijom ne bi bilo uostalom tako zlo uslijed ruske izdaje. Socijalista je Maffi doviknuo: „Vi čete i u Italiji još osjetiti ovo ili ono od te izdaje! Na porazu kod Kobarida nose i socijaliste sa svojom propagandom glavnu krivnju!“ Kod tih se je riječi podignula kod socijalističke skupine bijesna buka. Tražili su od Coliannija, da pruži dokaze. Kad ovaj nije mogao pružiti nikakvih osobitih dokaza, došlo je između socijalista jedne, a republikanaca sa druge strane do burnih prizora i pogrda, take te je sjednica morala da se ugodi.

Iz Rusije.

Stockholm, 22. Petrogradski je sovjet naložio Trockomu, da putem bežičnog brzojava zapita austrijskog vanjskog ministra gr. fa Czernina, da li se još smatra, da se nalazi u ratnom stanju sa Rusijom. Od ove će činjenice sovjet učiniti ovisnima svoje daljnje zaključke.

Rotterdam, 22. (D. u.) Prema listu „Nieuwe Rotterdamsche Courant“ javlja „Daily News“ iz Petrograda danom 20. veljače: Višee pučkih povjerenika izjavilo se je prije poslanja brzojavka u Berlin jednim glasom većine u prilog miru. Trocki, koji je bio za to, sve do skrajnosti, promijenio je iznenada svoj nazor, te će po svoj prilici odstupiti. Letski strijelci drže u ovaj čas u zavodu Smolnijev prosvjednu skupštinu proti miru. Skupština, obdržavana iza zatvorenih vratiju, postala je skupštinom proti Trockomu.

Haag, 23. „Daily Chronicle“ javlja iz Petrograda, da boljševici spremaju mjere, kako bi branili glavni grad. Na svim se točkama sakuplja crvena garda, da se opre napredu uč n Nijemcima. Ruskim se četama nalaže, neka što dalje moguće ustraju i neka na u maku sve unište.

London, 23. (D. u.) „Daily Telegraph“ javlja iz Petrograda: Lenin je izjavio, e Rusija nije kadra, da se opiro napredovanju Nijemaca, tako te nastavak rata znači poraz Rusije i potpuno uništenje svih tečovina revolucije. Vlada mora nastaviti rat proti unutrašnjem neprijatelju, stoga dakle ne može da potrebite čete poslaže na frontu. Drugi je razlog za utaničenje mira taj, što se Nijemci sad još n jesu složili s imperijalistima na zapadu. Ali to će se prije ili kasnije dogoditi.

IZ FINSKE.

Stockholm, 22. (D. u.) Švedsko novinstvo mnogo raspravlja o vijesti, da je 5000 švedskih Finaca bilo na nekom otoku, koji spada pod Finsku, opkoljeno od crvenih garda i da im prijeti smrt od glada. Vlada će u Helsingforsu osobitim načinom nastupiti radi udesa nesrećnih bijelih gardista.

* Car Karlo u njemačkom glavnom stanu. Iz Berlina se javlja, da je car i kralj Karlo boravio dne 22. t. mj. u velikom glavnom stanu da govori o višecim pitanjima. U njegovoj se je pratnji nalazio načelnik aust.-ug. generalnog stožera general pl. Arz i njemački vojnički opunomoćenik general pl. Cramon. Kod razgovora između oba cara sudjelovao je generalfeldmaršal Hindenburg i prvi meštar glavnog sjela Ludendorff.

* Dr. Korošec i Wilsonova mirovna načela. U sjednici carevinskoga vijeća interpelirao je zastupnik dr. Korošec vladu, da li je spremna radi približenja zapadnim vlastima ukloniti sve, što bi tamo moglo ojačati ratno raspoloženje protiv monarhije, a naročito, da li je spremna, da radi polučjenja bezodvlačnog mira s njima izjavi, i obavijesti službeno vladu Sjedinjenih država, da bezuvjetno priznaje u Wilsonovom govoru od 2. februara 1918. postavljena mirovna načela kao podlogu za mirovne pregovore.

* Novi mirovni predlog talijanskih komorskih socijalista. Iz Rima javljaju: Službena je socijalistička komorska skupina predložila komori novi predlog glede utanačenja mira. U njemu se upućuje na to, kakovo nerazmjerje postoji kod duljeg trajanja rata između žrtava i neizvjesnosti između odlučne konačne vojničke pobjede. U interesu bi se sveopćeg dobra čovječanstva morala stoga zauzeti talijanska vlada za to, da se smijesta utre put miru, i izraziti sadašnjoj talijanskoj diplomaciji nepovjerenje. Konačno se traži u predlogu, da se ukine diplomatska tajnost i politička cenzura.

* Talijanski izvještaj. 21. veljače: Uzduž fronte umjerena bojna djelatnost i običajna akcija topništva, češća u judikarijama i zapadno od doline Brente. Sjeverno od Val Stagna dopremile su naše patrolje nekoliko zarobljenika. Istočno od Caposile razorili smo pomoću mina neprijateljske postojanke. Engleske kao i naše skupine zračnih su lijetala sa uspjehom navalile na neprijateljska uzletišta kod Lacomine, Visnadella i Motta di Lavenza. Na posljednje su uzletišta izbacila naša lijetala dvije tone bomba s jakom rasprskivom snagom. Svih se je osam lijetala vratilo neoštećeno. Oko 7 sati na večer i jutros u 1 sat osvanula su dva neprijateljska lijetala iznad naših lijetala i oštetila umjetnine i privatno vlasništvo. Padua je bila triputa bombardovana. I na Vicenzu, Mestre, Mletke i Trebaselege (?), sjeveroistočno od Mestre, izbačeno bje mnogo bomba. Mi imademo nekoliko žrtava, sve među civilnim pučanstvom i ponajviše među ženama. Obrambene su baterije primile neprijatelja s jakom vatrom. Kod Falpaga bje upaljeno i obo-

reno neprijateljsko jedno lijetalo. Jučer je ujutro bio važan kolodvor u Inomostu od skupine naših lijetala napadnut dobrim uspjehom.

22. veljače: Naše su baterije uzele neprijateljske čete kod Forze i na sjeverozapadnim obroncima Monté Grappa pod usredotočenu vatru. Neprijatelj je opetovano bombardovao jugoistočne obronke Montella. Neprijateljski su izvidi kod Grave bili odbijeni. Engleska se je jedna patrolja upustila na lijevoj obali Piave u borbu s jakim neprijateljskim odjelom. Naše su patrolje prodrle na otok Follina i donijele sa sobom dva neprijateljska puščana stroja. Engleske su skupine zračnih lijetala bombardovale u prvim jutranjim satovima neprijateljska uzletišta sjeverno i južno željeznice Oderzo-Porteguaru. Kroz dan su bila oborena 3 neprijateljska lijetala.

* Govori o promjenama u austrijskom kabinetu.

„Grazer Tagblatt“ prima iz Beča dne 22. t. mj.: Danas se u parlamentarnim krugovima glasa, da će možda naredne sedmice doći u Seidlerovom kabinetu do mogućih promjena. U prvom se redu govori o eventualnom odstopu unutrašnjeg ministra grofa Toggenburga i ministra pravde dr. Schauerera. Nemože se sada ustanoviti, u koliko ovi glasovi odgovaraju istini. Za zaključke načelnika kabineta bit će mjerodavni po svojoj prilici događaji koji će u srijedu uslijediti kod glasovanja o proračunskom provizorijumu.

* Sa Rusijom se više neće pregovarati. Prema listu „Az Est“ se u Berlinu širi mišljenje, da se niti u Brestu Litovskom niti igdje drugdje neće pregovarati sa Rusijom. Njemačka će ustanoviti svoje zahtjeve, koje Rusi mogu ili popriimiti ili ih odbiti. U slučaju, da ih prihvate, što se sa svom vjerošću očekuje, bit će mirovni ugovor potpisan u Brestu Litovskom.

* Njemački plijen u Rusiji raste kako javljaju iz Berlina, od minute do minute. Događaji najbolje dokazuju, da se o ruskoj vojsci nemože više govoriti. Rusi se skoro nikako ne opiru.

* Engleski general za poseban mir? „Echo de Paris“ žestoko napada generala Smutsa te izjavlja, da je ovaj pred neko vremena kušao, da u Švicarskoj započne sa nekadašnjim austro-ugarskim poslanikom u Londonu, grofom Mensdorff-Pouilly-jem, pregovaranja radi posebnog mira medju Engleskom i Austro-Ugarskom. No engleski general da se je kod toga opekao, jer da je grof Mensdorff dao jasno izjaviti, da Austrija odbija svaki razgovor, koji nema za cilj sveopćeg mira.

* Englezi i Perzija. Prema vijestima iz Stockholma, bio je vodja perzijske ustavne stranke, princ Sulejman Mirza, na perzijskom tlu po engleskom konzulu uapšen i otpremljen. Ovo je uapšenje uvaženog perzijskog političara, koje se protivi svakomu pravu, izazvalo u čitavoj Perziji najveće ogorčenje.

* Iz Udruženih država. Reuterov ured javlja službeno iz Washingtona sa danom 22. veljače: Engleski su posebni poslanik Reading i državni tajnik Lansing sklopili ugovore glede uvrštenja u vojništvo onih engleskih i američanskih državljana, koji se nalaze u Udruženim državama ili u Engleskoj. Ugovori će biti podastri senatu. Prema ovim ugovorima imade američanska vladā pravō, da proširi zakone o vojnoj dužnosti na engleske i kanadske državljane u Udruženim državama, koji su postigli dobu za novačenje, propisanu u Engleskoj. Imać će 60 dana vremena, da se dobrovoljno jave za ustup u armadu, dok će opet u Engleskoj i u Kanadi biti pritegnuti na vojnu dužnost američanski građani od 21. do 31. godine.

* Valzelzdajnička parnica u Italiji. Kako javlja „Secolo“ bio je socijalista Vittorio Cuttin iz Trasta, negdašnji izdavač humorističkog lista „Coda del Diavolo“, optužen u Rimu radi veleizdaje, riješen radi pomanjkanja dokaza. Cuttin je bio mjeseca lipnja 1917. uslijed odredbe vrhovnog zapovjedništva uapšen.

* Kaukaska republika i Turska. Iz Carigrada brzojavljaju sa danom 22. veljače: Kako se saznaje iz pouzdanog izvora, zamolila je kaukaska republika tursku vladu, da izaslaže u Tiflis izaslaulike u svrhu mirovnih pregovaranja.

* Spor između Schürffa i dr. Lovre viteza Pogačnika. U austrijskoj je zastupničkoj kući prigodom čitanja osnove o proračunskom provizoriju medju ostalim prosvjedovao i Schürff proti tvrdnji slovenskog zastupnika dr. Lovre viteza Pogačnika, koji je u sjednici od 21. o. mj. spočitao bio Schürffu, da se je istegnuo bio — tko zna kako — od vojne službe. Schürff je to nazvao klevetom. Posljedica je toga bila, da je zastupnik Pogačnik, koji je pričuvni časnik, poslao zastupniku Schürffu, koji je kao topnički časnik bio na soškoj fronti, kao svjedoke dra. Vrstovška i dra. Rybára, da zatraži zadovoljštinu. Schürff je sa svoje strane imenovao svojim svjedocima zastupnike Kittingera i Wabera. Ovi su na prvom sastanku svjedoka izjavili, da je sa strane zast. Pogačnika pala prva uvrijeda, te su oni tražili zadovoljštinu za Schürffa. U utorak će se nastaviti sastanak svjedoka.

Političke vijesti.

Odredbe § 14. i zastupnička kuća.

„Grazer Tagespost“ prima iz Beča sa danom 20. veljače: U večernjim se je satovima saznalo, da Česi ustraju kod predloga, stvorenog već prošlog ponedjeljka na sjednici pročelnika, a kojim predlažu, nek ase odredi obrambenom odboru osamndnevni rok, unutar kojega imade zastupničku kuću izvjestiti o ukinuću odredbe § 14., kojom se dužnost pučko-nastaške službe produžuje do 50. godine. U vladinim su krugovima izjavili, da bi ukinuće ove odredbe § 14. značilo, da zastupnička kuća nema u toj stvari više nikakvog prava glede zaključivanja. Ministar je predsjednik proveo s mjesta rasprave sa strankama i obavijestio ih, e odredjenje tog osamndnevnog roka ne bi za njega bio uzrokom, da odmah povuče posljedice, ali da bi svakako ukinuće odredbe § 14. mog' ovdolit do najdalekosežnijih posljedica. Pod utjecajem bi tog saopćenja sjednica u šest sati na večer prekinuta. Nakon toga su se sastali pročelnici na dogovor, u kojem su bili stavljeni razni predlozi, da se rok odgodi na četiri nedjelje. Pošto ni sad nije došlo do sporazuma, bio je i taj dogovor u 7 1/2 sati prekinut, a Česi i Jugoslaveni su se sastali na zajednički dogovor, da se dogovore glede zajedničkog postupka u toj stvari. U 7 1/2 sati došlo je opet do zajedničkog dogovora. Pročelnici su se složili, da dadu obrambenom odboru rok od četiri nedjelje u svrhu, da podastre izvještaj glede pripreporne odredbe § 14. Češki je agrarac Prosek stavio u plenumu taj predlog, koji je čitava kuća bez iznimke prihvatila.

Iz slavenskog svijeta.

Iz Slovenije. Kako već javismo, pripravljali su donjoštajerski Nijemci, čiji ocevi nijesu znali ni jedne njemačke riječi, deputaciju k caru, koja bi se imala izdati nad tvrdokornošću Jugoslavena koji nepokolebivo ustraju pri svojem zahtjevu za uređenjem slobodne jugoslavenske države. No, kako se čin. već sada odustali su od putovanja k caru Bill su valjda obaviješteni, da car nije nipošto protivan težnjama svog vjernog jugoslavenskog naroda, koji je u tom ratu doprinijeo tolike žrtve u obrani prijestolja i domovine, i koji sada kao nagradu zahtijeva ujedinjenje s ostalom istokrvnom braćom u samostalnu državu Slovenaca, Hrvata i Srba. To dokazuje i izjava namjesništva u Trstu, da ono nema ništa protiv sakupljanju potpisa za jugoslavensku deklaraciju od 30. svibnja 1917. — Na vijećanju u Trstu glede novoizgradnje porušanih krajeva u Primorju, izjavio je tršćanski namjesnik, da će se za taj posao upotrebiti samo domaći ljudi, te se neće prepustiti, da tujinac trguje domaćim silama, domaćim materijalom i domaćim kapitalom.

Iz Hrvatske. „Hrvatska država“ iznosi u svom uvodniku jednu istinu, govoreći o svijesti i ponosu Poljaka i Čeha, što na žalost ne može da ustvrdi o Hrvatima: Prispodablja Poljaka Olombin-skog, konservativca, koji je položio svoje redove, sa „presvijetlim“ Hrvatima! — Danas će se obdržavati u Novom Vinodolskom sprovod umrlog zastupnika u hrvatskom saboru dr. Bogoslava Mažuranića. „Hrvatska riječ“ posvećuje tom prigodom pokojniku uvodni članak, u kojem uzvisuje vrline pokojnika, te veli o njemu, da je bio političar hladna razuma, i čovjek slavenskoga srca, a ujedno i pristaša narodnoga jedinstva. Po zvanju bijaše on liječnik, prema tome i realist. — „Pravda“ opet posvećuje opširan članak pokojnome Khuen-Hedervary-u te veli, da je on bio ban hrvatske, ali i dvadesetgodišnji satrap, jedan od oligarha, koji je legao u raku urešen najvišim redovima, ali praćen prokletstvom i najernijim uspomcnama jednog čitavog naroda. Njegova smrt pada baš u čas, piše „Pravda“, kad i simbolički rečeno leže u grob začnji ostata knjegovog doba, da se više nikad ne povrati.

Iz Bosne i Hercegovine. Osječki „Jug“ donosi po „Sarajevskom listu“, da je nad jednim dijelom Hercegovine i to nad kotarima: Foča, Gacko, Nevesinje, Bileće, Trebinje, te nad općinama Dabar, Dabrica, Hatar i Hrgut u kotaru Stolac proglašeno opsadno stanje i prijeki sud. U komentaru k ovoj odredbi, piše „Jug“, se veli: Sa kompetentne se strane javlja, da crnogorske čete u zadnje doba više puta provaljuju na hercegovačko tlo, pa se u interesu pučanstva moralo proglasiti ratno stanje. — Zagrebački izvijestitelj „Juga“ saznaje, da će početka ožujka dr. Jozo Sunrić, Danilo Dimović i Vojislav Šola pokrenuti u Sarajevu list, koji će stajati na načelima jugoslavenske deklaracije.

Sa srpske skupštine. „Zeit“ piše: Prema brzojavci od 21. veljače iz Zeneve javlja list „La Feuille“ o zasjedanju skupštine u Krfu ovo: Pašić je u prvom redu htio zadobiti odobrenje skupštine za američanski zajam. Predsjednik skupštine Nikolić ostaje u Nizzli, a isto tako i ministar financija Prolič, koji je međutim već predao ostavku. I mnogo srpskih narodnih zastupnika kani ostati u Francuskoj, drugi traže predumove od 10.000 do 30.000 franka; nadalje su zatražili bili, da se skupština pre-

loži u Italiju. Pašić je izjavio, da onaj, koji ne će prisustvovati skupštini na Krfu, gubi svoju plaću. Na raspravama, koje su potrajale deset dana, prihvaćeno bje, da se obdržava skupština na Krfu.

Iz Bugarske. Dne 22. o. mj. otputovalo je u Bukarešt bugarsko izaslanstvo pod vodstvom ministra financija Tončeva, da sudjeluje kod mirovnih pregovaranja sa Rumunjskom. — U sobranju je prije toga priopćio Tončev, pod kraj svog ekspozicija, e se nada, da će se vratiti sa pregovaranja kući sa rezultatom, koji očekuju svi Bugari koji na fronti toli u zaleđu. Pozornost će bugarskog naroda, koji se još sjeća, kako su mu godine 1878. 1913. bili zadali rane i sjekotine na njegovim sjevernim granicama, biti glede tih pitanja usredotočena na pitanje glede Dobrudže, koju Bugari smatraju svojim sastavnim dijelom.

Slavenski blok. U svom pismu, što ga pred božić 1917. posla predsjednik Češkoga svaza, zast. Stanjek, našem listu, veli on među ostalim, da glavno nastojanje Čeha ide za tim, da se proti njemačkoj grabežljivosti stvori u Austriji slavenski blok. Taj će slavenski blok biti dos a jak, da uzajamno podupire težnje svih onih slavenskih naroda, koji će biti u njemu zastupani. Međutim prima „Grazer Tagblatt“ iz Beča danom 21. veljače, da je u parlamentarnoj komisiji poljskoga kluba predložio tog dana Svepoljak grof Skarbek, neka se u buduće postupa zajednički s ostalim slavenskim narodima. Time su utrte staze, piše njemački list, osnovanju slavenskoga bloka, oko čega Česi tako dugo nastoje. Skupina Svepoljaka odmah se izjavila za zajedničko postupanje s Česima. Češki se listovi doduše ne podaju nikakvim iluzijama. „Narodni Listy“ pišu, da taj preobrat kod Poljaka nije možda definitivnim. Možda du će još jednom kod njih prevladati takozvana realna politika, možda da će poći za rukom predobiti poljske zastupnike, ovin ili onim obećanjima, uz ove ili one uvjete, kako ih se već toliko puta predobilo. Ali poljskoga naroda, vele dalje „Narodni Listy“, nije moguće više predobiti. Njegov go je povjerenje za uvijek izgubljeno.

Iz češkoga svijeta. Kako „Narodni Listy“ javljaju, obdržavala je udruga gradskih zastupnika u Pragu, koji su prije pripadali mladočeškoj stranci, dne 20. o. mj. sjednicu, u kojoj bje izričito zatraženo, da se s mjesta raspišu izbori za gradske zastupnike i da se čitavo gradsko vijeće, zajedno sa načelnikom, obnovi. Nasuprot ovomu je zahtjevu izjavio praški načelnik, da će se s mjesta zahvaliti na svojoj službi kao gradonačelnik, bude li ovaj predlog prihvaćen. Zastupnici su apsolutizma u praškoj gradskoj vijećnici, pišu „Narodni Listy“, predložili kompromis, prema kojemu bi bili spremni, da pripreve naknadne izbore za narednu jesen, a taj bje predlog i prihvaćen. — U „Venkovu“ objavljuje predsjednik Češkoga svaza, Fr. Stanjek, pismo, što je primio od nekog češkog rodoljuba, zajedno s 10.000 kruna za češke škole u Donjoj Austriji, te pridodaje k tomu pismu svoju želju, da bi svaki češki čovjek ustanovio dan u mjesecu, kad bi morao plaćati narodni porez. On se nada, da će u svakoj općini biti osnovana komisija za sabiranje narodnog poreza. Dolista krasan predlog a i divan primjer, kojega bismo i mi mogli slijediti.

Poljska omladina dr. Stranskome. Akademski omladina poljska na sjednici, koju je ot državala u Lavovu dne 14. o. mj., zaključila je, da se pošalje dr. Stranskome izjava kao zahvala za njegov iskaz u austrijskoj delegaciji. Izjava, u kojoj poljska akademski omladina izražuje svoje pristajanje uz misao ujedinjene samostalne Poljske s izlazom na more i istupa proti maskiranim aneksionističkim težnjama, naglašujući historijsku zajednicu češko-poljsku i nastojanje oko dobra Češke, Poljske i Slavenstva, izražuje vjeru u budućnost slobodne kraljevine Češke i slobodne Poljske.

Austrijski Ukrajinci i samoodredjenje. „Dilo“ donosi programatični članak, u kojemu kaže: „Iredenta ne leži ni u našem interesu ni u interesu centralnih vlasti, a konačno ni u interesu ukrajinske republike. Konstatuje se, da se revolucionarni princip samoodredjenja naroda ne može u svojoj teoretskoj čistoti tako daleko provesti, da bi razbio opstojeće političke organizme. Četiri godine svjetskoga rata dovoljno dokazaše, da Austro-Ugarska ima pravo opstanka, te da će stoga ukrajinski dijelovi Galicije, Bukovine i Ugarske ostati unutar monarhije. Mlada ukrajinska republika ne će da stupi samo u susjedne, nego i u prijateljske odnose sa Austro-Ugarskom, pak je za to posulat političkog razbora ukloniti se svemu, što bi moglo taj odnošaj pomutiti. Iredenta morala bi se zabaciti, te ju valja već unaprijed isćupati zajedno sa korijenom. No to bi bilo samo onda moguće, kad bi se uklonili uzroci iredente jamstvom, da će se Ukrajincima nacionalno i kulturno udovoljiti unutar granica monarhije“.

Novi Rusija. U nedjeljnom broju praškog „Venkova“ od 17. o. mj., dakle još onda, kad je još gdjekoji očekivao, da Trocki ipak ne će tako

brzo i tako na laku ruku popustiti, piše Jaroslav Hilbert pod gornjim naslovom: Rusija je kapitulovala. Pokušaj Trockoga, da obidje posljedice i odgodi politička pitanja do sveopćeg mira time, da ne sklopi posebnog mira, i samo raspusti vojsku, jest uzaludan. Prije ili kasnije učinit će on, što i Ukrajinci, i kapitulacija bit će i formalno dovršena. Rusija nije više, a ni ne će više biti ratni faktor ovog rata. Niz naroda je odahnuo: Švedi, Finci, Turci, Bugari; niz se naroda raduje: Nijemci, Mađžari, Kinezi, Englezi (ovi su za sada oštećeni); niz naroda prezira: Francuzi, Belgijanci, Talijani; niz se naroda stidi, ne treba ih spominjati. Na glavu revolucije pada taj zaključak, tako sramotan. Što je ruska tama moralno pripravila, i što je vojnički zaigrao Nikolaj Nikolajevič, i sve što je zločinstvo činovnika potkopalo: cijela ta materijalistična varka milijuna i stotina milijuna ljudi, četvornih kilometara, jutara žita itd., itd., u kratko sva ta ogromna veličine materije pada danas u rasulu na one, koji ne mogu da rade drukčije, negoli rade, i koji samo zaključuju račune, davno sa-krivljene propasti. Pustite im, neka ih kunu, neka ih preziru, nek im se smiju i nazovite ih: ne revolucionarna Rusija, nego izdahnuo carizam, koji tu osramoćen leži. Tamna i opskurna vladina Rusija, patrijarhalna i zaostala Rusija, poražena, oprašta se u sramoti sa svijetom. Negdje u Sibiriji drže njegovu žalosnu glavu: taj blijednik na prijestolju, koje se kolehalo amo tamo, rob ženin, i opkoljen po Rasputinima: napola dadilja, napola monah; negdje u Petropavlovsku utamničeni su njegovi upravitelji: ti svemogućni ministri, od kojih možda nije ni jedan jedin pao, a da se nije za njim podigla njegova sramota ili grabežljivost; negdje u Engleskoj ili u Americi traže zaslužbu siromašni časnici, nekadanji junaci, koje sigurno peče sramota isto kao i glad; a negdje opet na popaljenim i u nesigurnim velegradskim ulicama svijta se pod bičem revolucije patrijarhalna Rusija, začudjena nad mišlju, voljom i do-rič dnošću, koje nije poznala do danas. Nipošto boljševici, nego nasuprot stara je Rusija ona, koja kapituluje: ono, što je pred više od dvije godine oborilo vrhom rukom Hindenburg, i što danas konačno ugušuje diplomacija u rukavicama; je li još u Rusiji života, časti i budućnosti, jest u revoluciji. Tek revolucijom približuje se Rusija svojim saveznicima, pa dapače ih i u mnogočem i prestizava, i ako je ironija historije, da to čini baš u doba, kad ih izdaje. U sadašnjosti rascijepana na niz neustaljenih država, koje udaraju kao nabujala voda jedna o drugu, i za dugo vrije otkazana samo na svoj unutarnji rad, Rusija se u ovom ratu u sramoti i porazu otresla zle prošlosti i traži ljepšu budućnost. I opet velim — piše Jaroslav Hilbert dalje —: ne vjerovati u nju, očajavati nad njom, smijati se joj, ne razumijevati je, pustite drugima, vi pak je pratite onim osjećajem, koji i ako stopit izdan, i stopit osramoćen, ozvat će se uvijek u nama, zato, jer je glas naše krvi: pouzdanjem u slavenstvo. Vidite same nas: baš za to, jer nam ne daju, znamo do sitnice, čega nam nedostaje, a tako i u Rusiji današnji njezini budioci previše tpiješe, a da im ne bi bilo jasno, čim li imaju vlast za budućnost utemeljiti. Ta zgrada ne će biti idilična, a put do nje — barem iz početka, — bit će posut prije- lješinama, negoli ružama; ne će biti ni kratak, jer treba započeti od seoske škole, dapače od samoga ruskoga „ničevu“ — ali neka bude kako mu drago, neka bude najkrvaviji i najzamereniji — bit će, jer mora biti, obratan od onoga, kojim je išla stara Rusija, vodeći pak u ropstvo, izobražene u prognostvo, a velevlast ka Gorlici. — A tim pouzdanjem opro- stitno se njom, i posvetimo se tim djelatnije vlastitim nastojanjima.

Jugoslavija dolazi.

„Grazer Tagblatt“, njemačko radikalni organ alpskih Nijemaca, započimlje članak, koji je uperen proti jugoslavenskom narodu riječima: Ako svi znači ne varaju, jugoslavenska je država na putu. Ma da smo uvjereni, da ovom listu nije nikakvo sredstvo preslabo, samo da nahuška njemački narod, ipak ni- jesu ove riječi za nas bez dubokog značenja. Straš, koji zadaje svenjemačkim šovenima naš sveti i mo- ralni boj za ostvarenje jugoslavenske deklaracije, do- kazuje najbolje, da naše težnje nijesu tek puki ideali, da ih naši najljući protivnici smatraju mogućim, dapače i vjerojatnim. Onaj očajni njemački poziv na uzbunu proti Jugoslaviji, najbolji je odgovor na kukavlučko držanje frankovaca u cis- i transljantiji. Oni ne vjeruju, ali naši protivnici vjeruju, i te kako vjeruju, i boje se. Ma kakav bio konac svjetskog rata, mi znađemo veoma dobro, da će se prilike u jugoslavenskim zemljama znatno poboljšati. Čim više bude produljeno ovo nesnosno stanje, u kojem se naš narod nalazi, tim ogorčenije i odrješitije će biti mase našega naroda. Mi ne samo da vjerujemo u ostvarenje onih ideala, kojih se naši protivnici iz imperijalističkih i šovinističkih razloga tako boje, već smo spremni posvjedočiti ovu našu vjeru svakom žrtvom, pošto osjećamo svi, da je bolje skora smrt negoli polagano umiranje. Danas se nalazimo u stanju očajne samoobrane. Ovaj je rat jasno dokazao, kako smjeraju sve metode našeg sistema; bezobzirnost je prvih ratnih godina otkrila sotonsku spletku per- verzni nakana proti opstanku našeg naroda. Kušali su nas polagano otrovati, a da mi nijesmo toga pri-

mijetili. U trenutku bespravljia kušalo se provesti nasilnički napadaj na naš narodni opstanak. Ali taj zavratni napadaj nije uspio. Danas znamo, da je odzvonilo apsolutizmu, da nema više pogibelji ponovnog nasilnog i bespravnog režima. Mi znamo veoma dobro, da bi takovo sredstvo dovelo državu do katastrofe. Ali mi znamo također to, da naš program sadržaje i jedini trajni spas za državu iskustvo, cpljeno iz historije i potvrđeno najprosvjetljenijim njezinim proučavaocima, dokazuje, da se svaki politički nemoral osvećuje na onom, koji se njim služi. Narod, koji je svijestan svog bička i svog poslanstva, ne će propasti. Danas nema više rimskog carstva, ali na rasulu ove najsičnije države svijetu vijekova podigli su države tlađeni, zasušnjeni narodi. Galski se je duh preporodio, janjičarska su se plemena rimskog carstva oslobodila i danas živi rimski narod jedino u svojoj historiji, a ona zemlja, na koju je ostavio najdublje i najjače svoje tragove, ne može se oteti zlom duhu rimske povijesti, koja ju kao avet tlači. Dužnost je vlada i država, da se prilagode duhu vremena, da u svom djelovanju kušaju odgonetati smjerove i ideje budućnosti; usprotiviti se duhu vremena značilo bi, kao perzijski kralj Kserkses balinati more. Pritisak je za narode, što otiija za šume. Tlak jača i razvija naroda, a uništava tek ono, što je trulo i suvišno. Na šnarod je proizašao iz trogodišnjeg požara preporodjen kao feniks. Svesilni i nužni razvoj vremena i naroda u vremenu smrvit će svaki otpor; narodi čiji su vodje danas nama protivni, ujedinit će se elementarnom nuždom razvoja sa našim borcima. I ideja opće pravdnosti, općeg mira, međusobnog poštivanja i ljubavi odlučit će skrajnu bitku, kao Konstantinovi andjeli. Imade li svrhovitosti u razvoju svijeta, morat će da pobijedi nova zdrava ideja, koja sadržaje u sebi ključ neslućenog razmaha i procvata kulturnog rada naroda i svijeta. Poziv „Grazer Tagblatt“ — domimlje se kao očajni pokrik nečiste savjesti na dan suabe Odjeknut će samo kao groza među pašama, begovima i njihovim podrepticima po vilafelima svijeta. Onaj dio njemačkog naroda, koji nosi u srcu sjeme budućeg razvoja, čudit će se tom pozivu na uzburu. Zašto bunite ljude, jer puca zora? Što može li njemačkom patniku-siromahu da naudi sveopći mir, sveopća pravdnost, sveopća ravnopravnost, sveopća sloboda? I na drugoj je strani granica budućeg Jugoslavije postalo huškanje krivih proroka glasom vapijućeg u pustinji. I tamo je smrt žela krvave žrtve, i tamo je rat razbio obiteljsku sreću, uništio blagostanje radnika i seljaka, oteo zemlji najbolje sile, porušio zgrade stogodišnjeg rada i imava. I tamo traži čovjek pravo, da svojim moralnim osjećajem sam odlučuje o svom životu i o svojoj smrti. Pseudo-inteligenatna oligarhija, stvorena besplodnom sadašnjom civilizacijom, morat će u svom vlastitom interesu, da čini mjesta silnom navalu stvaralačke narodne evolucije, da ne nabuja kao rijeka i ne naplavi svijet. Sadašnji vladalački staleži rekohu svijetu, što su imali da kažu, a danas je njihova istina fraza, njihov cilj optička varka. Izmoždjeni su i nemaju više snage, da stvore misao i da vjeruju u nju. Poziv protiv Jugoslaviji je poziv protiv demokraciji; pozivlje na obranu praznih skladišta današnje civilizacije, e ih ne bi opljačkali — kad su vješti bankiri europske prosvjete već pronevjerili sve, što je bilo vrijednoga u njima. Strah „Grazer Tagblatt“ je strah defraudanta, koji se je ljekom desetgodišta obogatio tuđim pravima. Boji se novog reda, pošto se boji procesa. Ali strah je znak nečiste savjesti i izvjesne slutnje, koja nas diže i bodri: Jugoslavija dolazi, jer dolazi sloboda naroda i sveopća pravdnost.

Domaće vijesti.

✦ **Bjegunačke potpore.** Mnogi naši radnici iz arsenala imadu svoje obitelji kojekuda po Istri, gdje dosada nijesu dobivali nikakove bjegunačke po pore. Da istu postignu treba im potvrdu iz Pule, da su oni doista prije u Puli stanovali. Radi toga vidimo danomice dosta ljudi pred c. kr. prijavnim uredom u Puli, gdje moraju gubiti vrijeme, da najprije dobe potrebiti upitni listić, da ga popune i vrate. Tim je već izgubljeno vrijeme od 2 dana. Nu sada počima križni put. Najprije kažu, vratite se do 20 dana, a kada si se vratio do 20 dana, treba se vratiti ponovno do 10 dana. Pošto ne znaš točno dan kada ćeš tu potvrdu primiti, to se moraš vucariti na taj blaženi c. k. prijavni ured nebrojeno puta, vrijeme se gubi, nadnice se gube, a obitelj u tuđini očekuje potporu. Krasan je ovaj način potpomaganja naroda. Htjeli bi znati, da li moraju i gospoda i gospodjice, što su u tom uredu, toliko vremena čekati na svoje upite. U zadnje vrijeme pojavili se na prije nijemoj zgradi kotarskog poglavarstva trojezični natpisi. To je izvana, ali dodješ li u nutrinju te zgrade, čini ti se, da si negdje u Veneciji. Ako makar i uredovni sluga susreti našeg seljaka, ne nagovara ga hrvatski već talijanski. Izgleda, da bi i Kinezom radje govorili njegovim jezikom, ali sa našim seljakom treba govoriti talijanski. Na prijavnom uredu i drugim c. kr. uredima vidimo toliko djevojaka ali ne vidimo nikakova rada. Sve zapinje, da je upravo čudo. Dostatno je to, što moraju ljudi čekati mjesec dana, da im se popuni maleni upitni listić! A potpore?

Čekaj nevoljniče! Bio si u barakama, pa ako nijesi izginuo tamo, izgini ovdje. Zar ne bi mogao bar c. kr. prijavni ured poslovať do 6 sati navečer, da radnici ne gube nadnice, pa da iza arsenalske radnje mogu priskrbiti ove upitne arke. C. kr. tvrdjavnom povjereniku preporučamo, da uredi kotarsko poglavarstvo ne samo izvana, nego i iznutra.

Vojnici i živežne iskaznice. C. k. tvrdjavni povjerenik saopćuje: Svim općinskim uredima i gradskom magistratu u Rovinju. Ustanovljeno je, da vojnici zadrže i upotrebe živežne iskaznice za gradjansko pučanstvo kad iz civilnog staleža nastupaju vojničku službu ili kad su preuzeti u opskrbu vojničke uprave nakon što su bili privremeno opskrbljeni od civilnih vlasti. Kako bi se zapriječilo ovu dvostruku opskrbu, ratno je ministarstvo odredilo, da svi vojnici moraju predati pri nastupu vojničke službe živežne iskaznice, koje imaju pri sebi, i da moraju pokazati potvrdu, da su bili izbrisani iz imenika opskrbnog ureda njihovog zadnjeg boravišta. Vojnička zapovjedništva izdat će svim vojnicima, koji bivaju trajno ili privremeno otpušteni od vojničke službe uredovnu potvrdu.

Milodari za našu srednju školu u Puli. Položeni su preko uprave našeg lista sljedeći doprinosi: Gosp. Marko Stojčić, bivši načelnik grada Šibenika i narodni mučenik ovog ratnog doba, položilo je preko prijatelja iz Pule K 100.—. Hvala mu i nasljedovail gal — Sakupljeno po gosp. Dragutinu Lukežu, učitelju iz Tinjana kod Pazina i gosp. Antunu Bari u selu Ruscima K 153.70. Darovao je K 20: Antun Bari; K 10: Josip Kraljić župan, Josip Suran; K 8: Turković; K 5: Dragutin Lukež, Klement Zohil, Dušan Defar, Aleksander Renar; K 4: Josip Križmanić, Toma Oplanić, Josip Cvitan, Ivan Šurim, Sime Brečević, Josip Hečić, Marija Turković; K 3: Martin Krebel, Marija Zovčić; K 2: Emilija Paglavac, Vjima Paglavac; Stefanija Skert, Stana Defar, Marija Defar, Sime Banko, Marija Matečić, Mirko Matečić, Antonija Križmanić, Srećko Prelac, Antun Rušac, Franca Rušac, Sime Banko, Sime Rušac, Marko Rušac, Marko Jugovac, Martin Rušac, Antonija Turković, Marija Jekić, Antun Pernić; K 1: Ambroz Pomazan, Toma Banko, Prunjo Ritočić, Valentin Jakus, Antonija Perončić, Kato Perončić, Remigij Turković, Antun Barčić, Josipa Skina, Marija Križmanić; po 50 para: Josip Križmanić; po 40 para: Petrica Perončić, Kinka Jekić; po 20 para: Ferdo Jekić, Juraj Kovrlića. — Sakupljeno po vrijednim omladinama Andriji Sladonja, Andriji Sladonja i Milici Zuccon u Alturi K 214.—. Darovao je K 10: Ante Zuccon, Ljubica Sladonja, Anto Sladonja, uprav., Miho Sladonja, delegat, Fuma Ušić, obitelj Lužnik, Jelica Sladonja, Jakov Sladonja, Luca Polla, Marija Sladonja od Milje; K 8: Danica Sladonja; K 6: Martin Dobran, Ana Perić; K 5: Miho Žudić, Fumica Božić; K 4: Fuma Kalč, Tereza Ikić, Marko Stirmotić, Marija Perić; K 3: Ana Stirmotić, Foška Ušić od Vide, Anto Kalč pok. Martina, Neža Stirmotić; K 2: Žilka Kalč, Antun Jekić, Mikula Milošević, Jela Stirmotić, Marija Vrbanac, Jure Perdec, inf. Antun Perić, Ivan Sladonja, Ante Ilić, Grgo Lazaric, Vica Bastjančić, Fuma Sladonja Metodljeva, Foška Bača, Justina Ušić, Andrija Sladonja, Andrija Sladonja, Milica Zuccon; K 120: mali Boris, Marija Rudelčić; K 1: Ivana Lupetina, inf. Rade Ojarković, Marija Ušić, Ivan Ušić, Antun Perić, Marija Dobran, Juna Dobrem, Antun Stirmotić, Marija Ušić, Ivan Kalč, Ivan Sverko, Zora Sladonja, Ivka Zuccon, Fumica Sladonja, Jušta Perić, Ana Perić od Ivana, Ana Perić od Ante, Justica Sladonja, Zorica Sladonja pok. Antuna; po 60 para: Foška Margonja. — Ukupno K 487.70; zadnji list K 50.339.49; sveukupno K 50.807.19. Požrtvovanim sakupljačima i uzornim darovateljima budi srdačna hvala i ključemo im živjeli! Naprijed rodoljublju, ustrajno i požrtvovno za našu srednju školu i narodnu prosvjetu!

Prodaja riba. U slučaju, da prispje riba, prodat će, ne ona danas. Pravo kupovati ribu imadu danas vlasnici karata počevši od broja 6701.

Jena od našega braca. Finalmente iman i ja besidu. Reka je svoju Fraulina, ika je svoju i barba Mato, pak je pošteno da i braca svoju reče. Koliki gamblijament od importancel Mir, vojeka, žito, kruh, glad, samoodredjenje od narodi, barufa u Buzetu, razbljena provizalija, Talijan, naš, jermanik, Rus, Amerikan, sve je to skupa zamišano u jenu kažu, da se ne pozna, ča je ni ča ni, a još manje se zna, kad će sve to finiti. Najprije su govorili da je mir s Rusijom siguran, i jermanik bi bija ruskega Trockege zljubija u oba lica, kontuto da je Trockli čovik od malega svila, kemu ni bija na kstu za šantula ni bliskup ni knjez, i ki je već bija forš i pokorni sluga onega jermanika, ki onako na strno gleda. Ma kad li ti bože, našli su oni s Trocklin čakule, oni po svoju, on po svoju, a njega moj dragi u diškoraš, neće nidan nadmudriti, pak kad su to vidili, ala udri s grščil. Udrija je jermanik s grščil po stolu, zarosta je sabljom, i rnuja kako blsan u Rusiju, da njin lipo povi, kad ne će oni pravi biti, i kad će se tako mež sobom tući, da će li on pameti navaditi. Pak kad je tako zagrla u jabuku, a kol manjar se fa apetit, ne će jermanik drugo mira, kega mu Trockli brižan sada ponuža, nego je naša nove stvari, ke bi mu bile potriba, i ke bi stija imati. — Francuz se kune, da će se tući do zadnjega, Inglež govori, da je komoč počega, a Amerikan je još daleko, ma obećiva, da će i on dojtii. To je od te vele pulitike. Od domaće pulitike je pak ovo: Oni brižni, dešgracijani, ki su bili potirani po tužen svitu, tornivaju doma, a ovode je sve huje i huje. — Ja baš, jučer šitjen i šitjen u Hrvatsken listu ništo iz Ingleske, ali iz Irske, i nemoren razumiti. Ma ča Irska. Sinjor od Hrvatskega lista se je mislin pomutija i misto od Istre napisao od Irske. Ma to je njegov posa. Ja samo znan, da je jušto onako poli nas, ni ni mrve bolje, pak bi se lipo moglo misto iz Irske vrći iz Istrije. — Čuja san, da su se i naše mlade Valture mahnule, kako i Medulluke i Ližnjanke, i nabrale za našu školu mali dar. Baš njin od svega srca fala. Sad sada čekam, da će se i kakova Premanturka uvajiti, zašto su mi obećale. Da sunce malo žešće posviti i razgrlje moje stare kosti, dojtii ću sve pomalo ubajiti. Pak neka se gleda ona, ka ne bude ča to učinila. Za sada vas pustim u miru božjen.

Brace od kapitanata puljskega.

Dopisi iz Istre.

P a z i n. Rijetko se javljamo iz našega nje-stanca, ali ipak odajemo od vremena do vremena znak života. Ovdje zapravo ni nema nikakvih novosti, jer sve što snašamo, to je već od starinje, kako se po domaće veli. Našu je aprovizaciju preuzela općina. Time je ona prešla iz ruku Liberata Runka u općinske ruke. Poslovi aprovizijski bijahu

povjereni našem trgovcu Ivanu Aučiću. — Poglavarstvo je imenovalo aprovizacijonu komisiju od 7 lica, medju kojima se nalazi jedan jedini naš čovjek — Juraj Sverko. Ostali su svi Talijani ili naši nesrećni janjičari, koji se svakako natječu u preziranju našega, dakle i svojega naroda. Jedan se od njih imenuje Vittorio Mrach, drugi Matteo Antonac, a već ta dva imena Mrak i Antonac svjedoče, da u istinu potječu iz Kalabrije, pa makar su još njihovi oci govorili s njima naški, ili kako oni sada vele „ščavunski“. Treći je njihov drug dr. Constantini, prijatelj i saveznik Liberata Runka. Osim njih nalaze se u komisiji tri talijanske žene. Sada reasumirajmo: općina hrvatska, grad većim dijelom hrvatski, okolica hrvatska, pazinski načelnik Hrvat, pazinski okružni poglavar Hrvat (očuvaj nas Bože takovih poglavitih „Hrvata!“), a općinska aprovizacijona komisija broji 1 Hrvata i 7 Talijana! Pitamo ovime, kakvo pravo ima ovdje poglavarstvo, da imenuje općinsku aprovizacijonu komisiju, kad naša općina još uvijek djeluje, i ona bi imala jedino pravo, da to učini. Ali kod nas je uvijek obratno. Naš poglaviti još se uvijek nada, da će apsolutizam vječno trajati, jer se njegova kosmata savjest plaši demokratskog duha i demokratskog doba. U četvrtoj godini rata odvažuje se ne samo da čini sve na uštrb vlastitome narodu, iz kojega je potekao, nego i puku jedne i druge narodnosti. U aprovizacijonu komisiju imenovao je same posjednike, kapitaliste, takorekuć, od kojih je jedan, bivši siromašni slovenski doseljenik, a sada renegat — milijunaš — gospodar mnogih duša naših kmetova, koji se diljem pazinskog kotara nalaze u njegovim šakama. Naš je poglaviti morao barem toliko obzira imati prema nižim slojevima puka, te dati nekollko zastupnika iz radničkih i seljačkih slojeva u aprovizaciju. — Inače tu kod nas uzduh nečisti. Pripravljiva se nešto. Ali kao da će to opet biti ne demonstracija za mir ili za kruh, nego demonstracija protiv našemu narodu, kao ono zadnji puta. Osjećamo to već za to, što talijanski živalj sam za sebe sve smije, pa da se onda obori na naš narod. Stari povici „abbasso i Croati“, a i još po koji i protiv državi, nijesu još zabačeni ni zaboravljeni od talijanske poulične mladeži.

Vodnjan. Općinska blagajna provrtana i orobljena. Kad je prošle srijede rano u jutro sluškinja htjela da pomete općinski ured, našla je otvorena vrata općinske blagajne. U strahu i iznenadjenju potrcala je na policiju, gdje je cijelu stvar prijavila. Ustanovilo se, da je jedan odio blagajne bio provrtan i u tom odjelu ne bijaše više ključeva novčanog pretinca. Pretraživši taj pretinac, ustanovilo se, da je iz njega nestalo svote od 8000 kruna u srebru i papiru, koja se dan prije u blagajni nalazila. Ustanovilo se dalje, da su provalnici došli u općinsku zgradu još na večer pred provalom, gdje su se onda pod stubama sakrili, i pustili nek ih tamo zatvore. Onda se dadoše na junački posao, a kad ga obavise spustiše se po užetu kroz prozor na ulicu. Provala im je potpuno uspjela. Nije se još niti ustanovilo, koliko ih je tamo bilo zaposleno, premda se drži općenito da ih je bila nekollcina. Taj je događaj u našem gradiću izazvao znatno uznemirenje i uzrujanost. Nije to kod nas doduše nikakva novost, da se provalnici odvažuju na takove čine, ali u zadnje nas doba bar pustiše na miru. Valjda su se samo pripravljali i snovali. Puljsko je redarstvo bilo odmah obaviješteno, te sada zajedno sa našim pomno istražuje.

Iz naše povijesti.

Progoni don Ante Andrijičića.

Interpelacija dr. Korošca, dr. Laginje, Spinčića i drugova radi progona istarskog zemaljskog odbornika don Ante Andrijičića glasi: „Na početku rata natjecale su se medjusobno civilne i vojničke oblasti u Primorju u boju protiv Jugoslavenima. Kako bi preplašile narod, hvatale su vodje, a da se nije činila nikakva razlika, jesu li to zastupnici ili ne. U Istri su osobito proganjali svećenstvo, koje je u toj zemlji glavno uporište narodne misli. Talijani u obalnim gradovima nijesu nipošto upotrebili svog eventualnog upliva u korist progonjenih, nego su još radi narodnog neprijateljstva pomagali. Dne 28. srpnja 1914. pozvao je kotarski poglavar u Poreču, Mellis-Colloredo, u svoj ured zemaljskog odbornika Agtu Andrijičića te mu je zabranio otići iz Poreča. Ta je odredba protiv zemaljskom odborniku, koji je imao osobito u ratno doba da goji intenzivni saobraćaj sa svojim izbornicima, bila surova uvreda jugoslavenskog pučanstva u Istri bež obzira na to, da omedjenje slobode već samo po sebi tvori faktično stanje zločina. Drugi je dan pozvao kotarski poglavar gospodina Andrijičića k sebi, dao ga je međutim već kod ulaza uapsiti po oružničkom stražmeštru Slavcu. U pratnji je dviju oružnika bio Andrijičić ukrcan i otpremljen u Trst. To dokazuje, da kotarski poglavar nesamo što nije propisao oružnicima, da se dolično ponašaju, nego nasuprot, da je poglavar naložio oružnicima osobito ponizujuće mjere. Na gatu je u Trstu trščanska fu-kara primila transport i htjela župnika tvorno napasti. Gospodin se je Andrijičić spasio u neka kola pred nahuškanom množicom. Iza mukotrpne je istrage bio zemaljski odbornik, boležljiv; stariji gospodin, spremljen u podzemnu, samotnu ćeliju, gdje

je morao ostati na smrdljivoj slamnjači uz najslabiju prehranu bez pušenja ili kakovog poboljška do 12. kolovoza. Tog je dana na večer bio alarm i uz pratnju, koja bi dostajala za hiljadu ljudi, prevržen bje gosp. Andrijić s ostalim drugovima iz različitih tršćanskih zatvora na državni kolodvor i odatle u stari, u ovakove svrhe ništa priredjeni grad Rihemberk u Goriškoj. Postupak je s njim bio najnedostojniji. Osobito im je tri u oku bio Andrijić, jer je tamničar časniku i popratnoj momčadi utuvio hajku, da je htio Andrijić u Puli otrovati bunare bakterijama kolere. Dva je dana kasnije bio Andrijić prevezen s ostalima na ljubljanski Grad, gdje je moralo 40—60 osoba ležati u jednoj sobi na vlažnoj slami. Obolio je i otpremili su ga u takozvanu bolnicu na Gradu. Tek 22. listopada bio je Andrijić pušten na slobodu, a da mu nije mogao biti spočitnut nikakav nekorektan čin. Jedva što se je povratio bio zemaljski odbor u Poreč, konfinirao ga je kotarski predstavnik na ovo mjesto. Odredio je, da Andrijić ne smije posjećivati porečki politički kotar. Kod ove je očito samovoljne odredbe ustajao kotarski poglavar do godine 1916. Ali progon gosp. Andrijića time još nije bio dovršen. Početkom 1917. naložilo mu je kotarsko poglavarstvo u Krku, da ostavi mjesto Punit, u koje se je međutim bio preselio, i odveze se u Beč. Ondje je morao ostati gosp. Andrijić do 13. srpnja 1917. Zašto se je odredilo sve to, zašto se je zadalo toliko jada i nevolja velezaslužnom Anti Andrijiću i oštetilo ga na zdravlju i materijalno, toga si zaista ne možemo tumačiti inače, nego da se je iz zlobe htjelo ponižiti jugoslavensko svećenstvo i kazniti ga za to, što je ostalo vjerno svomu narodu u Istri, živući u najjadnijim prilikama. Pitamo svetokupnu vladu, hoće li javiti uzroke progona zemaljskog odbornika Andrijića kako se slaže njegov postupak sa samom o sebi razumljivom zaštitom, koja pripada zemaljskom odborniku kao zastupniku pučanstva; hoće li pružiti gospodinu Andrijiću potpunu zadovoljstvinu? — Nova jedna stranica naše povijesti. A može li nam koji zamisliti, da se svi ti progoni sutra ili prekosutra, do deset ili do dvadeset godina ne će opetovati? Iz povijesti moramo da učimo za budućnost. Naša je povijest puna užasa. Za to moramo nastojati, da budućnost bude srećnija i u to ime treba se otrešiti svih predrasuda, svih okolišanja i otpuštiti se pravom stazom, makar punom trnja, ali koja jedina vodi k spasu.

Dnevne vijesti.

Istarski ured za ulje javlja: Upozoruje se pučanstvo, da se ulje u Istri ne može nabaviti i odnosno, da ga se iz Istre ne može izvesti bez dozvole istarskog ureda za ulje. Eventualne prekršaje kaznit će politička oblast na temelju naredbe c. kr. namjesništva za Primorje od 27.-12. 1917. Br. Pr. A. 732-16. Osim toga ulje će zaplijeniti.

Poštanski ured u Lantšön, kako javlja c. k. poštansko i brzojavno ravnateljstvo u Trstu, opet je otvoren.

Mornar — mornaru.

Pod tim naslovom primamo iz krugova naših čitatelja slijedeće: Naša se carevina nalazi u ovom dugom užasnom ratu, koji joj je blo narinut od mnogih njenih vidljivih i nevidljivih neprijatelja.

Čuje se grmljavinu topova, ali ne više na domaćoj grudi, već na talijanskoj zemlji, kamo su vjerojatnog neprijatelja protjerali hrabrost i junaštvo naših nepobjedivih junaka, zadavši mu teških gubitaka na ljudima i ratnom materijalu. Desetina njegove zemlje osvojena bje od naših junaka. Tu treba da kliče od veselja svako dalmatinsko srce, vidiv pobjedjenog, protjeranog i potučenog vječnog dušmanina.

Svaki dalmatinski hrvatski mornar mora biti ponosan, te se mora sjećati i imati uklesanu u svome srcu nezaboravnu slavnu višku bitku, gdje je naša ratna mornarica savila nezaboravnu spmencu za sve vjekove. Onog sretnog dana, nezaboravni Tegetthoff na čestitke viškog načelnika odgovorio je: „Lako je pobijediti našim slavenskim lavovima“. Ovaj isti pobjedonosni admiral rekao je dalmatinskoj koloniji u New-Orleansu: „Ponosite se i dičite Vašom junačkom braćom i sinovima“. Sada osobito nama Dalmatincima mora biti sveto ime mornarice, te u svima nama mora plamtiti živi ogranj žive želje, da ako ustreba sudjelujemo kod nove i još sjajnije i za uvijek odlučujuće pobjede na ovom našem srebrenom Jadranu, koji je srce monarkije. Za svakog sina naše domovine, mornarica je dragi kamen. Ona je branila i brani ovo naše sveta morje. Njezino ime leti čisto i neoskvrnjeno svijetom. U najudaljenijim kutovima svijeta: Naš je mornar poštovan. Neka bude svaki mornar duha viških junaka, ovo očekuje i želi domovina za svoju slavu i za slavu svakog pojedinog mornara.

Slava tebi, mornarice dična,
Na viteštvo i pobjedu vična!
Nova slava i naprijed te čeka
Jer si na to navikla od vijeka.

Brest-maslinku, tu mira oznaku,
Rado nosiš na svojem barjaku;
Al gdje pr'jeti dušman drzoviti,
Znaš ponosno svoj barjak razviti.

Svakome sinu naše hrabre mornarice, bez razlike narodnost, vjere i jezika, je sveta dužnost, da požrtvovnim samosvlađanjem samog sebe, sa svim silama, što mu ih pružila priroda, brani naše ljepo morje, kako su to činili naši očevi, braća i sinovi u ovom teškom ratu, koji su branili i brane zemlju, koja nam je mila majka, te su joj na svim ratnim poljanama ovjencali čelo vijencima slave i pobjede. Naše vile sa najviših vrhunaca naših gora, naših uvala i mora odobravaju, blagoslivlju i slave sve junake naše zajedničke domovine. Treba da se svi bez razlike sjetimo onoga, što je nedavno prozborio ministar talijanske ratne mornarice, naime: „Istra i Dalmacija su pluća Italije“, a talijanski ministarski predsjednik kazao je: „Da bude Italija potpuna, mora imati Rijeku!“

Dalmatinci! Pokažimo činom, da smo dostojni nasljednici slavni i neumrljih naših velikana, kojima se ponosi cijeli civilizovani svijet. Dalmatinac bio je onaj, koji je prosvjetlio daleke morske puteve Krstu Kolumbu, na moru lebdila je sjajna i bistra dalmatinska zvijezda, koja je kazala put preko oceana, gdje odjekuje slatko i ugodno ime Dalmatinac.

Poklonimo se puni poštovanja uspomeni naše junačke braće, koji su malenim brojem ladja narsnuli brojem nadmoćniju silu mljetačkih brodova istočno šila otoka Korčule, te pobjedili polilepnog neprijatelja, dužda mljetačkog, Candiana, koji je poginuo u tom boju. Povijest je zlatnim slovima uklesala mnoga imena glasovitih Dalmatinaca, radi toga ne će niko od nas ni okaljati ni potamniti vijenac, što okružuje imena slavni sinova one zemlje, koja mu je mila majka; nego ćemo prezirno odalečiti od sebe svaku stvarcu, koja se ne pristoji vjernom, valjanom i junačkom mornaru, knošto si Ti, dalmatinski sine!

Bog zapovijeda, domovina hoće, dužnost nam nalaže, da ljubimo sveto naše morje i našu svetu zemlju!!!
Starl Primorac.

Prosvjeta.

„Narodna knjižnica“. Pod tim će naslovom početi izlaziti nova biblioteka, čija se potreba već davno osjećala. Svrha joj je, da u jeftinim i solidnim izdanjima pruži sve ono, što je ikada koj narod dao u književnosti i nauci snažno i značajno i što prema tome čini temelje naše današnje književne kulture. Zato će donositi samo najbolja djela domaće i svjetske beletrističke kano i znanstvene literature, sviju pravaca i vjekova. Time misli uredništvo „Nar. knjiž.“ unaprediti i opću naobrazbu naših ljudi, kojima ne dostaje baš jedno svestrano i skladno poznavanje svjetske književnosti. Tako će već prve godine izaći najbolja djela Ive Vojnovića, Branka Radičevića, S. S. Kranjčevića, Ljermontova, Shakespearea, Goethe-a, Waltera Scotta, Turgenjeva, Tolstoja, Viktora Huga, Anatola France-a, pa Buckle-a, Le Bona, Emersona i Seignobosa. Format „N. K.“ bit će nešto veći od Reklamovne biblioteke, a i slova će biti veća. Cijena pojednom svesku 50 fil. Godišnja pretplata (24 sveska) K 10.—. Adresa: „Narodna knjižnica“, Zagreb, Vojnička ulica 13. Kao prvi svezak izlazi ovaj mjesec Vojnovićeva „Dubrovačka trilogija“ s uvodom dr. M. Lisičara, slikom pjesnikovom i naslovnim listom od J. Mile-a.

„Nagrađeni roman u izdavanju „Zabavne biblioteke“. Ime mu je „Otvori oči“ a pisac Henry Bordeaux. Radi svoje patriotsko-odgojno tendencije nagradila je francuska akademija ovo djelo, koje je doživjelo već preko 140 izdanja. Roman će ovaj s najvećom korišću pročitati mlade žene i djevojke za udaju, jer će iz nje naučiti, kako će svoj život učiniti sretnim. Knjiga iznesi 300 strana, a cijena joj je K 3-60. Književni natječaj „Zabavne Biblioteke“. U službenim „Narodnim Novinama“ raspisuju izdavači ove biblioteke: Kr. zem. tiskara i dr. Nikola Andrić, književni natječaj od 5000 (pet hiljada) kruna za najbolji hrvatski roman. Rukopis se ima dovršiti i poslati do 1. listopada.

Samoodredjenje naroda i Mađžari. Pod gornjim naslovom izašla je ovih dana politička brošura, koja osim uvoda sadržava još ova poglavlja: Supremacija Mađžara, Hegenomija Mađžara, Demokratizacija Ugarske i rješenje narodonesnog problema. Brošuru je napisao Jugoslaven iz Ugarske. Cijena K 1-60. Naručuje se kod nakladnog zavoda „Jug“, Zagreb, Ilica 7, I. kat.

Gospodarstvo.

Što je sa našim štedionicama? Mnogo je naših seoskih štedionica, za koje se danas ne zna, kako su proživjele četiri godine svjetskog rata. Imade njih mnogo, čije bi se financijalno stanje dalo baš u sadanjem trenutku popraviti ili djelovanje obnoviti. Od nekih njih već davno imali obračuna. Bit će veoma dobro, da Gospodarska sveza u tom pogledu štagod pokrene, pošto je došlo vrijeme, da svratimo svu našu pozornost na gospodarske prilike u našoj zemlji i da sa realnim radom omogućimo ostvarenje naših političkih ideala.

Bilanca i ratni porezi.

Porezi će zadruge teško udariti, osobito ne budu li one s njima računale u preventivama i bilancama. Skoro sve

zadruge imaju malo dioničkog i rezervnog kapitala, te plaćaju previsoke kamate na uloške, dok izdavaju zajmove uz kamatnjak, koji ne odgovara više troškovima zadruga, da mogu pokriti svoje režijske troškove, razne rizike i previsoke ratne poreze. Novi su porezi tako visoki, da su Opći savez austrijskih seljačkih zadruga i drugi još njemački savezi poduzeli u obim kućama i na ministarstvu financija potrebne korake, da se zadruge izbave od opasnosti, što im prijeli, te da se porezi snize. Neke banke plaćaju na uloške 3 posto i traže na zajmove 8 posto. Po tomu bi se morale i naše posujilnice i zadruge ravnati. Iznos je pa prirato novca što je sada u prometu narasao na 19 milijarda bankovaca.

Mali oglasnik

KINO CRVENOG KRIŽA

Ulica Sergija broj 34.

Današnji raspored

Sukob Ortmana

Drama u 4 čina sa Lilli Berkij.

Početak: 2-30, 3-50, 5-10, 16-30.

Neprekidne predstave.

Ulaznica: I. prost. 1 K; II. 40 h

Ući se može kod svake silke.

Ravnateljstvo si pridržuje pravo promijeniti raspored.

Prodaje se posjed

u gradu Koprivnici (Podravnin) udjeljen 5 čnsaka od kolodvora, sastoji se od plodne oranice, vinograda i kuće sa zgradama. Svega do 4 rali. Adresan kod uprave.

Politeama Ciscutti

Danas u nedjelju dne 24. veljače kinematografske predstave sa ovim programom:

Saša-ratna sedmica broj 162 h.

FRED ROLL

Detektivski roman u 4 čina.

Početak predstava:

2, 3-30, 5, 6 sati po podne.

Ulazne cijene za ovaj film: ulaznica za prizemlje i lože K 1.—, lože K 2.—, naslonjač K —-50, galerija K —-40.

Samo za odrasle! Samo za Pulu! Salonki orkestar.

Kupila bi se

koza mljekarica, odnosno koja se ima oploditi. - Obratiti se na upravu lista od 5 do 7 popodne kod Baselli.

Važno!

Važno!

Zamjena ratnih zajmova

ratno-zajmovne-osjegur. police

Važno! Svaki vlasnik VII. ratnog zajma i prijašnjih emisija, lako svoje potpisivanje bezplatno bez ikakve pare gotovine (do K 5000) odmah skoro podvostručiti.

Primjer: Protiv uloženu ratnog zajma sa n. pr. nom. K 2700— lako dobije svak bez ikakvog rizika, odmah pravovaljanu, ratno-zajmovno-osjeguravajuću policu za po prilici nom. K 5000—

Pojašnjenja daje: Osjeguravajući odio c. kr. aust. vojničke zaklade za udovice i siročad u Puli, trg Custozza br. 45, I. kat, Jadranska Janka, Podružnica Anglo-austro banke, Podružnica Kreditnog zavoda, Podružnica Depositne banke, Podružnica živnostenske banke u Trstu i Kreditno i eskomptno društvo u Puli.

„Kreditno i eskomptno društvo“

Pula trg Custozza 45

prima u pohranu novac uz najviši mogući kamatnjak, te isplaćuje uloške po dogovoru, bez obzira na ratno doba u svakoj visini. Uredovni satovi su: od 9 do 12 pr. podne.

Kiselu repu

za mjesnu aprovizaciju, vojne zavode ili pod vojnom upravom stojeća poduzeća sa izvoznicom za Dalmaciju, Bosnu i Hercegovinu ili Istru dobavlja uz povoljne cijene

Sisačka tvornica kisele repe i zelja u Sisku.

Ponude tražite brzojavno!